

Використані джерела:

1. Гречко А. В., Гречухін А. С. Оцінка ефективності виробничої діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2016. №1. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2016/44.pdf.
2. Зелена книга «Аналіз ринку ферментованих алкогольних напоїв». 2021. URL: <https://regulation.gov.ua/book/170-zelena-kniga-analiz-rinku-fermentovanih-alkogolnih-napoiv>.
3. Коли продукт важливіший за бізнес: що таке крафтове пиво та як воно завойовує Україну. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/04/16/673064/>.
4. Савицька О. М., Салабай В. О. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
5. Чміль Г. Л. Комплексна оцінка ефективності комерційної діяльності підприємств роздрібної торгівлі. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2018. Т. 29 (68). № 4. С. 117-122.

Щербата Роксолана
Західноукраїнський національний університет
(науковий керівник: к.е.н., старший викладач кафедри
підприємництва і торгівлі ЗУНУ Оприсок М.Д.)

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Соціальне підприємництво набуває все більшої популярності в Україні. Зазвичай, інтерес до соціального підприємництва з'являється у працівників громадського сектору, соціально вразливих груп населення, які прагнуть покращити суспільство, у людей, які просто хочуть змін, та представників звичайного бізнесу. Розвиток соціального підприємництва водночас сприяє тому, що з'являється все більше навчальних програм зі створення та управління такою діяльністю, правильною організацією юридичних та фінансових питань, що дозволяють соціальним підприємцям робити свою діяльність більш ефективною.

Соціальне підприємництво є новим напрямом економічної діяльності, що генерує інноваційні рішення сучасних соціальних проблем із використанням бізнес-підходів. Зростання кількості й масштабів глобальних, національних і

локальних проблем зумовлює пошук нових ідей та інструментів для їхнього вирішення.

Соціальне підприємництво започаткувалося як альтернативний підхід до накопичення доходів у приватному секторі. Соціальне підприємництво поєднує у собі чесність, демократію, соціальну та екологічну відповідальність; воно є сучасним підходом до підприємництва XXI-ого століття, у якому збережені складові ринкової економіки, де кожний може вільно торгувати, виходячи з попиту та пропозиції, та відкритої конкуренції.

Ідея соціального підприємництва почала активно розвиватися в країнах Західної Європи та США з початку 1980-х років і на сьогодні є потужним рухом соціальних змін в багатьох куточках світу. Дослідники цього питання сходяться на думці, що головною причиною появи соціального підприємництва у світі стала патологічна неспроможність урядів ефективно розв'язувати соціальні проблеми своїх країн. Поштовхом для змін стала активна діяльність неприбуткових організацій наприкінці XX ст. у всьому світі, які почали перебирати на себе вирішення проблем, з якими держава фактично не могла впоратись. [1]

Соціальне підприємництво є формою комерційного підприємництва, де власність, контроль, та багатства розподіляються рівномірно, що сприяє більш відкритому та чесному суспільству. Соціальне підприємство засноване на цінностях рівності власності та розподілу багатства, рівного залучення, солідарності з людьми з усього світу, чесності у досягненні цілей, відкритості у питаннях діяльності, а також балансу між комерційною складовою, соціальною відповідальністю та турботою про навколишнє середовище.

Соціальне підприємство є привабливим для працівників так як вони володіють ним та здійснюють над ним контроль. Працівники знають, що вони самі контролюють як витрачаються прибутки підприємства. Соціальне підприємство також є привабливим і для клієнтів, так як вони отримують більше того, за що вони платять: додатковою вартістю є те, що клієнт знає що частина прибутків соціального підприємства буде використана на соціальні та екологічні цілі.

Ідея соціального підприємства може виникнути з будь-чого, але існують дві рушійні сили, які генерують ідеї соціального підприємства. Одна з них це «ідея комерційної діяльності»; а друга – «ідея на вирішення соціальної проблеми». Ці ідеї доповнюють одна одну, і часто співпрацюють, як наприклад, у ситуації, коли дохід підприємства направляється на вирішення соціальних проблем; чи коли держава, укладаючи контракт із соціальним підприємством на надання безкоштовних послуг, в той же час підтримує створення комерційних торгових підприємств, які вирішують проблеми екології. [2]

Соціальні підприємства працюють у складному та постійно змінному ринковому середовищі. Для того щоб підприємство розвивалося та було конкурентоспроможним, йому необхідно виробляти та пропонувати те, що має цінність для покупців. Натомість, підприємство отримує дохід, який необхідний для його подальшої діяльності. Підприємство повинно бути певним того, що продукт та послуга залишаються актуальними на ринку. Періодично підприємства переглядають свої маркетингові цілі, стратегії і тактики. Вони спираються на зворотній зв'язок з ринком, як основу системи моніторингу та адаптації до мінливих умов ринку.

Багато спільних ознак існує між соціальним підприємництвом і благодійністю, оскільки і перші і другі підтримують найбільш вразливі групи населення, дбають про пом'якшення соціальних проблем у суспільстві. Головні відмінності полягають у способах та принципах діяльності цих організацій [3].

Так, благодійні фонди в основному працюють за рахунок благодійних пожертв, грантів чи коштів засновників фонду, то соціальні підприємці за рахунок власної підприємницької діяльності, основаної на отриманні прибутку і його реінвестуванні; якщо благодійна діяльність поширена на «локальну» допомогу (наприклад, надання матеріальної допомоги дітям, вихованцям інтернатних закладів) і, як на правило, не має підтримки і розповсюдження на інші об'єкти у схожій ситуації, то соціальне підприємництво передбачає системні (масштабні) зміни.

Варто зауважити, що практика розповсюджених юридичних форм, які обирають соціальні підприємства у різних країнах світу, мають свої особливості. Іноді виділяють так званий європейський і американський типи. Так, у країнах Європи (включно із Великою Британією), соціальне підприємництво з'явилося на базі мережі кооперативів, й відповідно основними критеріями діяльності соціальних підприємств виділяють реінвестування певного відсотка прибутку на розвиток соціальних цілей та працевлаштування в організаціях цього типу людей із вразливих груп населення. Серед них виділяють італійський соціальний кооператив (італ. *Cooperativo Sociale*), модель якого легалізована практично у всій Європі; британська компанія громадських інтересів (англ. *Community Interest Company - CIC*), яка надала імпульс соціалізації корпоративного законодавства Канади і Південної Кореї. Своєрідністю відрізняються німецьке некомерційне товариство з обмеженою відповідальністю (нім. *Gemeinnützige GmbH*); кооперативи з колективним інтересом (Франція, Португалія, Греція), товариства з колективним інтересом (Бельгія) та інші. [4]

В цілому, тенденція розвитку соціального підприємництва у світі вказує на появу нового інструменту соціальної дії, здатного подолати відчуженість

працівника від процесу праці, зробивши процес адаптації людини до трудової діяльності більш осмисленим і гармонійним.

Використані джерела:

1. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів курсу / за наук. редакцією к.е.н. А. О. Корнецького. К. : Фамільна друкарня Huss, 2019. 160 с.

2. Гусак Н. Кращий досвід та сучасні тренди розвитку соціального підприємництва: Україна (результати дослідження). *Школа соціальної роботи НаУКМА*. 2018. 35 с.

3. Корнецький А., Нагаївська Д. Соціальне підприємництво і соціальна відповідальність бізнесу: визначення, критерії та регулювання. *Причорноморські економічні студії*. 2019. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bses.in.ua/journals/2019/11-2019/46.pdf>

4. Matthew F. Doeringer, Fostering Social Enterprise: A Historical and International Analysis, *Duke Journal of Comparative & International Law* 291–330 (2010). URL : <http://scholarship.law.duke.edu/djcil/vol20/iss2/3>

5. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник. Свинчук А.А., Корнецький А., Гончарова М., Назарук В., Гусак Н., Туманова А. К: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ»», 2019 – 188 с. URL : http://eef.org.ua/wp-content/uploads/2018/12/Book_sotsialnepidpryyemnytstvo_pidruchnyk.pdf.

Щибивок Юлія

Західноукраїнський національний університет

(науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри

Підприємництва і торгівлі ЗУНУ Волошин Р.В.)

АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ТОВАРОЗНАВСТВА В БІЗНЕСІ

Товарознавство – наукова дисципліна, яка систематично вивчає способи, формування класифікації, обігу та споживання товарів на всіх етапах їх життєвого циклу, розуміння їх споживної вартості (вартості). У сучасних умовах дослідження в галузі товарознавства та вузькоспеціалізована підготовка товарознавців, що володіють маркетинговими знаннями, дозволяють вирішувати проблеми забезпечення населення якісними товарами. Мерчандайзинг як наука точно не повинен стояти на місці на сучасному етапі розвитку. Зі зміною соціально-економічних умов певні питання знову стають гострими, вимагаючи нових підходів. До цих питань, насамперед, відносяться